

er det først, vi naa Ekspropriationens fulde Virkning med Hensyn til Stillingen overfor Roedyrkerne.

Det er jo nemlig klart, at saafremt Staten virkelig skal kunne skaffe billigt Sukker uden selv at bære hele Tabet derved, maa den nødvendigvis kunne fremskaffe Sukkeret paa billigere Maade, end det hidtil har været muligt; og i saa Henseende kan der tænkes to Hovedveje:

1. Bedre og billigere Produktionsmetoder.
2. Bedre og billigere Raastof — særlig Roer.

Hvad Produktionsmetoderne angaar, kan Staten naturligvis opnaa de samme Fordele som private Fabrikker, men heller ikke mere, — men det forslaar ikke i Længden; thi Udlandets Fabrikker gøre de samme Fremskridt, og Verdensprisen synker, og Staten maa lade sin Pris gaa ned med den; thi ellers skaffes der jo ikke billigere Sukker, end man kunde faa under almindelig fri Konkurrence.

Tilvejebringelsen af bedre, mere sukkerholdige Roer kunne vi snart blive færdige med; thi det er rettelig Landmandens Fortjeneste, der som saadan, — indtil ogsaa her den udenlandske Konkurrence rykker ham ind paa Livet, bør komme ham og ikke Staten til gode, og det eneste i Længden virksomme Middel for Staten til at fremskaffe billigt Sukker uden selv at bære hele Tabet derved bliver da det at tilvejebringe Roerne paa billigere Betingelser, end de private Fabrikker hidtil have kunnet opnaa.

Her bedes nu erindret, hvad der er paavist foran paa Sp. 2653, at med de nuværende Kontraktforhold falder Halvdelen af Prisfaldet paa Roedyrkerne, og hvis dette Forhold tænkes opretholdt ved et Magtbud fra Statens Side, vilde det i Ordføreren's omtalte Slutningsbemærkning*) antydede Offer af $6\frac{3}{4}$ Mill. Kr. falde med $3\frac{3}{8}$ Million paa Roedyrkerne, hvad der svarer til et Tab af over 80 Kr. pr. Td. Land ($12\frac{1}{2}$ Kr. for hver halv Million, der falder paa Dyrkerne) eller mellem 2 og 3 Gange saa meget som Ophævelsen af hele Beskyttelsen. — Lad nu være, om et saadant Tab kunde bæres i de gode Aar med høje Priser, saa synes der dog ingen Rimelighed i at forlange, at Roedyrkerne godvilligt skulde bringe dette Offer for at yde Forbrugerne deres Part af det foran omtalte Tilskud, medens Staten ydede den anden Part, — at de give Afkald paa Beskyttelsen (ca. 25 Kr. pr. Td. Land), finder Flerparten (undtagen Reventlow) kun ret og billigt, men at aftvinge dem et endnu langt større Beløb for at kunne give et direkte Tilskud til Forbrugerne, synes ganske uforsvarligt.

Men, som sagt: lad være, at et Tab af over 80 Kr. pr. Td. Land kunde bæres med Tidens gode Prisforhold; støder yderligere Prisfald til paa Grund af Verdenskonjunkturernes Svingninger, kan det Tidspunkt forudses, da Landmændene nødes til at opgive Dyrkningen af Sukkerroer for at gaa over til mere lønnende og mindre belastede Afgrøder; — og i saa Fald staar Staten der med Fabrikkerne, men uden Raastof til Fabrikkerne. — Skaffe Raastofferne fra Udlandet kan maaske lade sig gøre, men saa maa Tanken om det billige Sukker dog først skrinlægges; thi Transporten fra Udlandet er dyr, og saa ere vi tilmed først for Alvor afhængige af Verdenskonjunkturerne. Man maa nemlig her gøre sig klart, at Raastoffet under alle Omstændigheder kun kan købes i de allernærmeste Egne; Varen er tung, og Transporten derfor saa dyr, at de lange Afstande absolut vilde sluge al Fortjeneste. Skulle vi hjemføre Sukker fra Troperne — eller endog blot Sydeuropa, bliver det ufejlbarligt i Form af et for saa vidt færdigt og holdbart Produkt, der ikke belaster Udgiftskontoen med unødigt Svind og Affald, — og saa staar Staten der igen med sine Fabrikker og

*) Jfr. Folketingstidende 1911—12, Sp. 3448.